

ASIANAJOPALVELUIDEN TARJOAMINEN TIETOVERKOSSA

Asianajotoimintaa harjoitetaan yhä enemmän tietoverkkojen välityksellä. Tietoverkkojen käyttäminen myyntikanavana avaa asianajotoimistolle uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta tuo mukanaan myös uusia velvollisuuksia. Kuluttajansuojalain maaliskuussa voimaan tulleet, etämyyntiä koskevat säännökset voivat tulla sovellettaviksi, minkä lisäksi ehdotetun tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista koskevan lain voimaantuloon on syytä varautua jo etukäteen.

AA Timo J. Lappi ja VT Tuomas Lehtinen

Kuluttajansuojalain etämyyntiä koskevan 6 luvun säännökset tulivat voimaan 1.3.2001. Etämyynnillä laissa tarkoitetaan kulutushyödykkeen tarjoamista kuluttajalle elinkeinonharjoittajan järjestämällä etämyyntimenetelmällä siten, että sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Etäviestimen määritelmä on teknologianeutraali, ja sillä tarkoitetaan periaatteessa mitä tahansa välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtäaikaan läsnä.

Etämyyntisäännösten soveltamisen kannalta on ratkaisevaa, käytetäänkö markkinoinnissa ja myynnissä tapaa, jonka pääasiallisena tarkoituksena voidaan katsoa olevan sopimuksen tekeminen etäviestimen avulla. Etämyyntisäännöstöä sovelletaan siten esimerkiksi silloin, kun asianajajan tuotteita markkinoidaan ja niitä on mahdollista ostaa tietoverkkoa käyttäen. Myös järjestelmällinen puhelinynti ja maksullinen puhelinvuokra ovat etämyyntiä. Etämyyntiksi ei sen sijaan ole katsottava puhelimen kautta annettua toimeksiantoa, mikäli asianajaja ei aktiivisesti myy ja markkinoi palvelujaan puhelimen tai muun etäviestimien avulla. Jos asianajaja tapaa päämiehensä ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä, ovat osapuolet olleet yhtä aikaa läsnä eikä etämyyntisäännöstöä sovelleta.

Etämyyntisäännösten soveltuvuutta arvioitaessa on tärkeää pitää mielessä, että etämyyntisäännökset ovat osa kuluttajansuojalainsäädäntöä, ja eivätkä ne siis velvoita myyjää muiden kuin kuluttajien kanssa tehtävissä etäsopimuksissa.

Tiedonantovelvollisuus etämyynnissä

Kun asianajaja harjoittaa etämyyntiä, on hänen hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä annettava asiakkaalleen etäviestimeen sopivalla, selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla

seuraavat tiedot siten, että niiden kaupallinen tarkoitus ilmenee selvästi:

- asianajotoimiston nimi, osoite ja sijaintipaikka
- tarjottavan hyödykkeen pääominaisuudet
- hyödykkeen hinta, toimituskulut ja maksuehdot
- toimitusta tai sopimuksen täyttämistä koskevat muut ehdot
- sopimuksen vähimmäiskesto, jos sopimus koskee hyödykkeiden jatkuvaa tai toistuvaa toimittamista
- etäviestimen käyttämisestä syntyvät kulut, jos siitä veloitetaan perushintaa enemmän
- tarjouksen voimassaoloaika; sekä
- tieto asiakkaan peruuttamisoikeudesta tai siitä, ettei sitä ole.

Lisäksi viisi ensimmäistä yllä mainituista tiedoista tulee vahvistaa asiakkaalle mahdollisimman pian sopimuksen tekemisen jälkeen kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tietoja ei voida yksipuolisesti muuttaa ja siten, että ne säilyvät asiakkaan saatavilla. Edelleen kirjalliseen tai sähköiseen vahvistukseen tulee sisällyttää:

- ohjeet peruuttamisoikeuden käyttämistä varten (kenelle ja miten peruuttamisoikeuden käyttämisestä tulee ilmoittaa) sekä mahdollinen tieto siitä, ettei peruuttamisoikeutta ole sen jälkeen, kun palveluksen suorittaminen on asiakkaan suostumuksella aloitettu
- asianajajan toimipaikan käytösosoite
- tiedot mahdollisesta takuusta
- sopimuksen irtisanomisehdot, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai yhtä vuotta pidemmän ajan; sekä
- sopimukseen sovellettavat vakioehdot tai muut ehdot, jotka eivät käy yltä ilmi.

Peruuttamisoikeus

Etämyynnissä asiakkaalla on pääsääntöisesti oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä myyjälle 14 päivän kuluessa vahvistuksen vastaanottamisesta. Peruuttamisoikeus pite-

nee kolmeen kuukauteen vahvistuksen vastaanottamisesta, jos vahvistus ei täytä yllä mainittuja vaatimuksia ja vuoteen sopimuksen tekemisestä, jos vahvistusta ei anneta lainkaan.

Peruuttamisoikeudesta on kuitenkin poikkeuksia. Asiakkaalla ei ole peruuttamisoikeutta muun muassa, jos palveluksen suorittaminen tai hyödykkeen sähköinen toimittaminen on asiakkaan nimenomaisella suostumuksella aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä ja asiakkaalle on vahvistuksessa ilmoitettu peruuttamisoikeuden puuttumisesta.

Peruuttamisoikeuden mahdollisesta puuttumisesta on siis ilmoitettava asiakkaalle toimitettavassa kirjallisessa tai sähköisessä vahvistuksessa. Mikäli vahvistus toimitetaan sähköisesti, voidaan asiakkaan suostumus peruuttamisoikeuden puuttumiselle hankkia internetissä esimerkiksi seuraavalla tekstillä:

"Painamalla lähetykseni annan suostumukseni sille, että tässä vahvistuksessa tarkoitettujen asianajopalveluiden suorittaminen voidaan aloittaa ennen kuluttajansuojalain mukaisen peruuttamisajan päättymistä sekä sille, että minulla ei ole oikeutta peruuttaa toimeksiantoa sen jälkeen, kun sen suorittaminen on aloitettu".

Tuotteiden toimittaminen

Etämyyntisäännökset edellyttävät elinkeinonharjoittajaa luovuttamaan hyödykkeen kokonaisuudessaan ja valmiina asiakkaalle kohtuullisessa ajassa ja viimeistään 30 päivän kuluessa kuluttajan tarjouksesta tai hyväksyvistä vastauksesta. Mikäli tästä toimitusajasta poiketaan, tulee asianajajan sopia asiasta asiakkaan kanssa.

Lakiehdotus tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamisesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista

(”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”) annettiin 8.6.2001. Direktiivin tavoitteena on varmistaa suotuisa toimintaympäristö sähköisen kaupankäynnin kasvulle, poistaa sähköisen kaupankäynnin esteitä ja lisätä kuluttajien luottamusta sähköiseen kaupankäyntiin.

Direktiivin täytäntöönpanemista pohtineen työryhmän mietintö valmistui maaliskuussa 2001, ja siihen perustuva hallituksen esitys laiksi tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuun 2001 aikana. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan 16.1.2002.

Ehdotettu laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta sisältää säännöksiä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapaudesta, tarjoajien tiedonantovelvollisuuksista, sähköisistä tilauksista ja sopimuksista sekä välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuuvapaudesta. Toisin kuin etämyyntisäännösten, lakiehdotuksen on tarkoitus soveltaa tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamiseen sekä kuluttajille että muille tahoille.

Tietoyhteiskunnan palvelut

Lakiehdotuksen soveltamisala rajautuu tietoyhteiskunnan palveluihin, jotka se määrittelee:

- etäpalveluna
- sähköisesti
- palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tapahtuvana tiedonsiirtona; ja
- tavallisesti vastiketta vastaan toimitettaviksi palveluiksi.

Edelleen lakiehdotuksessa todetaan, että sitä ei sovellettaisi muun muassa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan toimiin oikeudenkäynnissä. Rajaus koskee ainoastaan oikeudenkäynnissä suoritettavia toimia, joten tietoverkoissa muutoin harjoitettavan sähköisen, oikeudellisen neuvonnan olisi tarkoitus kuulua lain soveltamisalaan, jos se täyttää tietoyhteiskunnan palvelun tunnusmerkit.

Voivatko asianajotoimiston kotisivuillaan tarjoamat palvelut täyttää tietoyhteiskunnan palvelujen tunnusmerkistön, jos asianajotoimisto esimerkiksi tarjoaa myytäväksi sopimus pohjia kotisivuillaan tai ylläpitää kotisivuillaan veloituksetonta uutispalstaa? Molemmissa tapauksissa kyse on etäpalveluista, koska palvelut toimitetaan ilman, että asianajotoimisto ja kotisivujen käyttäjä ovat yhtä aikaa läsnä. Kummassakin tapauksessa palvelut toimitetaan sähköisesti tietokoneesta toiseen, ja klikkaamalla asianajotoimiston kotisivuilla myytäviä sopimus pohjia tai uu-

tispalstaa koskevia kohtia palvelujen vastaanottaja antaa tiedonsiirtoa koskevan henkilökohtaisen pyynnön. Asianajotoimiston kotisivuillaan myymät sopimus pohjat tarjotaan selkeästi vastiketta vastaan, kun puolestaan uutispalstalle käyttäjä pääsisi veloituksetta.

Tietoyhteiskunnan palvelujen määritelmän esitöissä on kuitenkin todettu, että tietoyhteiskunnan palvelun ei sinänsä tarvitse olla vastaanottajalleen vastikkeellinen, vaan riittää, että palvelulla on yleensä taloudellista merkitystä, minkä vuoksi tietoverkossa tapahtuva mainonta ja muu markkinointi ovat tietoyhteiskunnan palveluja. Mikäli asianajotoimiston kotisivuilla olevaa veloituksetonta uutispalstaa pidetään markkinointina, katsotaan sekin tietoyhteiskunnan palveluksi.

Jokaisen asianajotoimiston tulisi pohtia yllä käsiteltyjen säännösten valossa sitä, tarjotaanko kyseisen asianajotoimiston kotisivuilla tietoyhteiskunnan palveluja. Mikäli päädytään myönteiseen lopputulokseen, tulisi ennen lakiehdotuksen voimaantuloa varmistua siitä, että kotisivut ja niillä tarjottavat palvelut täyttävät lakiehdotuksessa asetetut edellytykset.

Tiedonantovelvollisuudet

Lakiehdotuksen yleistä tiedonantovelvollisuutta koskeva kohta edellyttää jokaisen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan pitävän tietyt perustiedot helposti, välittömästi ja jatkuvasti palvelun vastaanottajien ja viranomaisten saatavilla. Tietoyhteiskunnan palveluja tarjoavan asianajotoimiston kotisivuilla tulisi ilmetä ainakin seuraavat tiedot:

- asianajotoimiston toiminimi, postiosoite, sähköpostiosoite sekä muut yhteystiedot
- yritys ja yhteisötunnus (Y-tunnus)
- ilmoitus siitä, onko asianajajan toiminta arvonlisäveron alaisista vai ei
- maininta kuulumisesta Suomen Asianajajaliittoon
- maininta asianajajan ammattinimikkeestä sekä siitä, että se on myönnetty Suomessa; sekä
- maininta sovellettavista ammatillisista säännöistä (asianajajalaista, Suomen Asianajajaliiton säännöistä, hyvää asianajajatapaa koskevista ohjeista sekä Euroopan yhteisön asianajajien tapaohjeista) sekä maininta siitä, missä ja miten kyseiset säännöt ovat saatavilla (esimerkiksi viittaus liiton sivuille, www.asianajat.fi).

Mikäli asianajotoimiston kotisivuilla voidaan sähköisesti tilata tuotteita ja tehdä sähköisiä sopimuksia, on asianajotoimiston annettava palvelun vastaanottajalle ennen tilauksen tekemistä vielä lakiehdotuksen yksilölliset lisätiedot, ja asiakkaan sähköisesti tekemästä tilauksesta on viivytyksettä toimitettava vastaanottoilmoitus. Tällöin tulee perehtyä lisäksi muihinkin sähköisiä sopimuksia koskeviin säännöksiin.

Markkinoidessaan ja tarjotessaan asianajopalveluita kuluttajille järjestelmällisesti esimerkiksi tietoverkossa tai puhelimitse asianajajan tulisi huolehtia etämyyntisäännösten noudattamisesta. Erityisesti kuluttajan oikeuteen peruuttaa sopimus ja peruutus oikeuden mahdolliseen poissulkemiseen tulisi tällöin kiinnittää erityistä huomiota.

Johtopäätöksiä

Markkinoidessaan ja tarjotessaan asianajopalveluita kuluttajille järjestelmällisesti esimerkiksi tietoverkossa tai puhelimitse asianajajan tulisi huolehtia etämyyntisäännösten noudattamisesta. Erityisesti kuluttajan oikeuteen peruuttaa sopimus ja peruutus oikeuden mahdolliseen poissulkemiseen tulisi tällöin kiinnittää erityistä huomiota.

Tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamista koskevan lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan 16.1.2002, minkä jälkeen sitä sovelletaan tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamiseen sekä yrityksille että kuluttajille. Mikäli asianajajan tarjoamat palvelut täyttävät tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän, tulisi varmistua siitä, että asianajan kotisivut ja mahdollinen sähköinen sopimuskentekoprosessi täyttävät lakiehdotuksen asettamat vaatimukset.